

УДК 614.2.07:614.8:378

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З НАПРЯМКУ «МЕДИЦИНА КАТАСТРОФ» НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Іскра Н.І.,¹ Кузьмін В.Ю.¹, Печіборщ В.П.²

¹Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика
²Державний заклад «Український науково-практичний центр екстреної
медичної допомоги та медицини катастроф Міністерства охорони здоров'я
України»

Мета. Визначити шляхи покращення підготовки слухачів основним елементам надання екстреної медичної допомоги з елементами домедичної допомоги (само- та взаємодопомоги) на догоспітальному етапі на кафедрі медицини катастроф НМАПО імені П.Л. Шупика.

Матеріал та методи: Робота базується на даних наукової та практичної роботи кафедри медицини катастроф. Наукова частина є результатом аналізу проблем, які мають місце за умов ситуації, яка склалась в країні протягом останнього року та відповідним включенням до програм навчання актуальних питань. Практична частина включає аналіз результатів навчання слухачів, які проходили заняття на кафедрі медицини катастроф протягом року за вдосконаленими програмами, що включають активні форми навчання та моделювання ситуацій максимально наближених до реальних.

Результати: Встановлено, що втілення даної форми навчання дозволяє стимулювати мотивацію до удосконалення професійної компетенції лікарів до ситуації, що склалась в країні. Комплексний підхід та використання на заняттях різноманітних сучасних технічних засобів і наближення ситуації до реальних умов – дозволяють стимулювати пізнавальну діяльність, формувати емоційну зацікавленість, продуктивну діяльність та, як результат, значно покращити результати, що до першочергових заходів з надання екстреної медичної та домедичної допомоги та питань дотримання особистої безпеки.

Висновки. Проходження навчання за розробленими програмами сприяє вдосконаленню клінічного мислення, прийманню адекватних

тактичних рішень, дають можливість відпрацювати практичні навички та алгоритм дій у ситуації, яка склалась в країні.

Ключові слова: домедична допомога, активна форма навчання, муляжування, практичні навички.

Вступ. Особливості травматизму тісно пов'язані зі ступенем науково-технічного розвитку цивілізації [2, 4]. Планові навчання у вищих та середніх утворчих закладах системи охорони здоров'я країни з медицини катастроф розглядаючи вплив вражаючих чинників за умов групових чи масових випадків, зробили серйозну помилку не приділяючи достатньої уваги питанню домедичної допомоги (само- та взаємодопомоги) за умов дії механічного вражаючого чинника [1, 3, 5, 6]. В умовах сьогодення бажано, щоб кожен мешканець країни вмів правильно та своєчасно надати домедичну допомогу (само- та взаємодопомогу) під час отримання будь якого пошкодження.

Мета. Визначити шляхи покращення підготовки слухачів основним елементам надання екстреної медичної допомоги з елементами домедичної допомоги (само- та взаємодопомоги) на догоспітальному етапі на кафедрі медицини катастроф Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика.

Задачі: визначити складові програм для навчання слухачів з урахуванням стану в країні на даний час.

Матеріал та методи. Ситуація, що склалась в країні протягом останнього року значно змінила вимоги до навчального процесу і безпосередньо до викладання піднятої проблеми на кафедрі медицини катастроф. Следствием цього є широке втілення новітніх стандартів з надання екстреної медичної допомоги з елементами домедичної допомоги постраждалим у відповідності до клінічних протоколів та вимог клінічної практики, що пред'являються до принципів викладання.

За час проведення АТО на кафедрі медицини катастроф пройшли навчання 13 645 слухачів, які навчались за 6 та 12 годинною програмами. За

умов ситуації, що склалась в країні протягом визначеного терміну змінились вимоги до навчального процесу і безпосередньо до викладання піднятої проблеми на кафедрі медицини катастроф. Следством цього є широке втілення досвіду військових операцій, а саме принципів надання домедичної допомоги (само- та взаємодопомоги) в зоні «під вогнем», тактичного виведення (евакуації) пораненого/постраждалого із зони «під вогнем» та пріоритетів тактичного польового лікування.

Розроблені та втілені в навчальний процес програми, які передбачають навчання слухачів на кафедрі медицини катастроф основним елементам надання екстреної медичної допомоги постраждалим (156 годин, 78 та 72 години), включають перелік питань, які за вимогою ситуації в країні, було розширено та переорієнтовано на потреби АТО.

Так науковими співробітниками кафедри медицини катастроф та ДЗ «УНПЦ ЕМД та МК МОЗ України», які приймають участь у навчальному процесі, на сучасних манекенах проводиться відпрацювання практичних навичок з домедичної допомоги (само- та взаємодопомоги), розглядаються питання доцільності та правила накладання кровозупинного джгута, відновлення та забезпечення прохідності дихальних шляхів в зоні «під вогнем»; тактичне польове лікування та тактичне евакуаційне лікування.

Результати та обговорення. Як показав проведений аналіз відповідей на поставлену групу запитань (пре-тест), до проведення занять помилки допускали 52,1 % слухачів. Після проведення навчань (пост-тест) цей показник склав 24,1 %.

Моніторинг помилок показав, що у переважній кількості випадків (86,8 %) мали місце помилки стосовно послідовності виконання невідкладних заходів. На другому місці (54,8) стояла якість виконання невідкладних заходів (відсутність практичного досвіду роботи в поза лікарняних умовах). На третьому місці (41,9) за частотою стояли помилки стосовно власної безпеки (нехтування власною безпекою при наданні домедичної та екстреної медичної допомоги).

Стимуляцією мотивації до удосконалення професійної компетенції є ситуація, що склалась в країні. Комплексний підхід і використання на заняттях різноманітних технічних засобів (мультимедійні засоби, презентації, відеофільми) дозволяють стимулювати у слухачів пізнавальну діяльність, формувати емоційну зацікавленість та подальшу продуктивну діяльність.

Як свідчить досвід роботи на кафедрі, вирішувати данні проблеми необхідно за рахунок удосконалення практичних навичок, вміння самостійно навчатися та уніфікації методів контролю отриманих знань.

Викладачами кафедри під час підготовки до проведення занять враховуються сучасні вимоги до застосування нових інформаційних технологій в підходах до викладання матеріалу та нових методиках викладання. Використовуючи спеціальне програмне забезпечення викладачі ефективно представляють учбовий матеріал. Крім загальноприйнятих форм навчання (лекції, семінари, практичні заняття), велике значення мають реферативні конференції, які одночасно є і складовою самостійної роботи. Реферативна конференція – семінар з доповіддю за наперед визначеною тематикою із наступним обговоренням слухачами зробленої доповіді і відповіддю доповідача на питання слухачів. Вступ і підсумок викладача дозволяють визначити суть піднятої проблеми та шляхи її вирішення. Така форма навчання дозволяє вивчити теоретичні аспекти, формувати та висловлювати думку, раціонально компанувати матеріал, брати участь у творчій дискусії.

Засвоєння практичних навичок – найголовніше питання педагогічного процесу. З метою покращення та вдосконалення практичних навичок, під час навчання на кафедрі застосовуються ідеомоторні та аутогенні, тренінгові, візуальні техніки, імітаційна смуга перешкод, засоби наочності, моделювання, бесіди, лекції, макети, стенди, метод пілот-проекту, імітаційні засоби чинників екстремальних ситуацій, метод муляжування (відтворення реальних пошкоджень людини на манекенах або волонтерах). При муляжуванні використовують стандартні накладки (імітатори), що

виготовлені із синтетичних матеріалів та імітують певні види пошкоджень, за допомогою яких можливе відтворення різних видів травматичних пошкоджень людини: відкритих переламів, ампутації кінцівок, вогнепальних ушкоджень різної локалізації, всіх видів ран, артеріальної та венозної кровотечі, евентрації внутрішніх органів черевної порожнини; пошкодження при різних ступенях опіків, відмороженні та інше. В навчальному процесі використовуються косметичні засоби (віск, пудра, фарби).

Моделюються ситуації, наближені до реальних умов діяльності, при якій виникають стани, подібні до тих, які характерні при діяльності під час надзвичайної ситуації. Це дає можливість відчувати і зрозуміти процес виникнення та розвитку психічного напруження при вигляді травмованих та їх поранень, оцінити його можливу стримуючу дію в роботі, навчитися володіти своїми емоціями, покращити якість відпрацювання практичних навичок. Застосування у підготовці методу муляжування передбачає пошук шляхів та способів поєднання теоретичних знань з умінням застосовувати їх на практиці, визначення рівня підготовки та загального результату навчального процесу з аналізом позитивних та негативних наслідків.

Вагоме місце в підготовці кваліфікованих спеціалістів має контрольний семінар з рішенням ситуаційних задач, який формує навички самоосвіти. Ситуаційні задачі (які є формою ділової гри), максимально наближені до реальної медичної практики і передбачають урахування умов надзвичайних ситуацій. Вони сприяють вдосконаленню клінічного мислення та прийманню правильних тактичних рішень і також дають можливість самостійно та індивідуально контролювати отримані знання. Такий метод навчання поглиблює практичну зацікавленість до своєї спеціальності та професійної діяльності, стимулює здатність спеціаліста до правильного прийняття рішень за умов не стандартної ситуації.

Участь у різноманітних науково-практичних конференціях, майстер-класах та виставках дає змогу отримати відгук на пророблену за певний час

роботу, поділитись досвідом та отримати інформацію про сучасні досягнення у даному напрямку.

ВИСНОВОК

Таким чином, спрямовуючи наукову діяльність у напрямку вивчення та удосконалення активних форм навчання, обґрунтовуючи особисту мотивацію для поглиблення знань і практичних навичок слухачами усіх фахів з напрямку «медицина катастроф», – дозволяє суттєво вдосконалити навчальний процес та підвищити рівень професійної підготовки лікарів. Використання в навчальному процесі методу муляжування дає суттєву можливість сформувати практичні навички для збереження позитивного психічного стану, можливість долати емоційну напругу та її небезпечні наслідки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алгоритми та контрольні тести з невідкладної медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях (Методичний посібник). За редакцією Роціна Г.Г. – Київ. – 2007. – 168 с.
2. Медицина катастроф / І.В. Кочін, Г.О. Черняков, П.І. Сидоренко. – Київ.: “Здоров’я”, – 2008. – 724 с.
3. Медицина неотложных состояний: учебник / под ред. И.С. Зозули. – К.: Медицина, – 2008. – 672 с.
4. Роцін Г.Г., Гудима А.А., Кузьмін В.Ю., Крилюк В.О., Падалка В.М., Шведова О.Є., Назаренко І.І. Екстрена медична допомога. Догоспітальний етап – алгоритми, маніпуляції (базовий рівень) // Київ. – 2012. – 84 с.
5. Домедична допомога в умовах бойових дій: (методичний посібник) / Юрченко В.Д., Крилюк В.О., Гудима А.А., Заруцький Я.Л., Романко Б.С., Кузьмін В.Ю., Кузьмінський І.В., Крилюк О.Є., Бочковий П.Л. // Київ. – 2014. – 76 с.

6. Клайв Джонсон Учебник выживания. 150 способов спастись в экстремальных ситуациях / Пер. с англ. Ю.К. Рыбаковой. – М.: ООО "ГД "Издательство Мир книги", – 2006. – 320 с.

TRAINING OF SPECIALISTS IN THE DIRECTION OF "DISASTER MEDICINE" TODAY

Iskra N.I.¹, Kuzmin V.U.¹, Pechiborshch V.P.²

¹National Medical Academy of Postgraduate Education named after PL

²State Institution “Ukrainian scientific and practical center of emergency medical care and disaster medicine of Ministry of Healthcare of Ukraine”, Kyiv, Ukraine

Aim. Identify ways to improve training for the participants the basic elements of emergency aid with elements of self-help and mutual aid in the prehospital phase at the Department of Disaster Medicine National Medical Academy of Postgraduate Education.

Materials and Methods. Work is based on research and practical work of the Department of Disaster Medicine. Scientific research is the result of the analysis of problems that occur under the conditions of the situation in the country over the past year and the inclusion of appropriate training programs relevant issues. The practical part includes an analysis of the learning outcomes of students who studied at the department during the year for advanced applications that include active forms of learning and simulations closest to reality.

Results. Found that the implementation of this form of training to stimulate motivation for improving professional competence to the situation prevailing in the country. An integrated approach and use different classes of means and approach situations to real conditions to stimulate cognitive activity, to form an emotional interest, productive activity and as a result much better results to the primary measures of emergency and security.

Conclusions. Passage of study developed programs helps improve clinical thinking, acceptance right tactical decisions make it possible to work out practical skills and algorithm of action of the situation

ПОДГОТОВКА СПЕЦИАЛИСТОВ В НАПРАВЛЕНИИ «МЕДИЦИНА КАТАСТРОФ» НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

Искра Н.И.¹, Кузьмин В.Ю.¹, Печиборщ В.П.²

¹Национальная медицинская академия последиplomного образования имени П.Л. Шупика

²Государственное учреждение «Украинский научно-практический центр экстренной медицинской помощи и медицины катастроф Министерства здравоохранения Украины»

Цель. Определить пути улучшения подготовки слушателей основным элементом оказания экстренной медицинской помощи с элементами домедицинской помощи (само- и взаимопомощи) на догоспитальном этапе на кафедре медицины катастроф Национальной медицинской академии последиplomного образования имени П.Л. Шупика.

Материал и методы. Работа основана на данных научной и практической работы кафедры медицины катастроф. Научная часть является результатом анализа проблем, которые имеют место в условиях сложившейся ситуации в стране в течение последнего года и соответствующим включением в программы обучения актуальных вопросов. Практическая часть включает анализ результатов обучения слушателей, проходивших занятия на кафедре медицины катастроф в течение года по усовершенствованным программам, которые включают активные формы обучения и моделирование ситуаций максимально приближенных к реальным.

Результаты. Установлено, что реализация данной формы обучения позволяет стимулировать мотивацию к совершенствованию профессиональной компетенции врачей в ситуации, сложившейся в стране. Комплексный подход и использование на занятиях различных технических

средств и приближение ситуации к реальным условиям – позволяют стимулировать познавательную деятельность, формировать эмоциональную заинтересованность, продуктивную деятельность и, как результат, значительно улучшить результаты обучения, в первую очередь – оказанию экстренной медицинской и домедицинской помощи и вопросам личной безопасности.

Выводы. Прохождение обучения по разработанным программам способствует совершенствованию клинического мышления, приему правильных тактических решений, дает возможность отработать практические навыки и алгоритм действий в ситуации, которая сложилась в стране.

Ключевые слова: домедицинская помощь, активная форма обучения, муляжирование, практические навыки.